

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Чуйка Євгена Володимировича «Методика розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері виконання державних соціальних програм», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» (галузь знань 08 «Право»)

Дисертація Чуйка Євгена Володимировича «Методика розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері виконання державних соціальних програм», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право») виконана на кафедрі кримінального процесу та криміналістики факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ. Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Донецького державного університету внутрішніх справ 25.11.2020 р. (протокол № 5). Тема відповідає науковому напрямку «12.00.09 - кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» в межах спеціальності 081 «Право».

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Чуйка Є.В. «Методика розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері виконання державних соціальних програм» підготовлений за результатами попереднього розгляду цієї дисертації та її доопрацювання і публічної презентації Чуйком Є.В. наукових результатів зазначеної дисертації, який відбувся 29 квітня 2024 року (протокол розширеного засідання кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету № 13/2 Донецького державного університету внутрішніх справ).

Рецензенти:

1) професор кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Одерій О.В.;

2) доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Пекарський С.П.

За результатами засідання було складено наступний висновок.

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

У дійсний час одним із пріоритетних завдань правоохоронних органів України, є протидія розкраданням бюджетних коштів. Зокрема, це стосується такої сфери як виконання державних соціальних програм, на які виділяються значні кошти з бюджету і які мають особливе і не завжди досконале правове регулювання. Соціальна сфера є надзвичайно важливою для розвитку суспільства, особливо в кризовий період, і в той же час уразливою з точки зору небезпеки розкрадання коштів, що виділяються державою. Для

забезпечення нормального функціонування даної сфери розробляються спеціальні програми, для виконання яких створені державні соціальні цільові фонди. Державні соціальні фонди - це форма перерозподілу і використання фінансових ресурсів, що залучаються державою для фінансування певних соціальних потреб. У названих фондах акумулюються значні кошти, які формуються в результаті відокремлення із державного бюджету окремих видатків, що мають велике значення, або обов'язкових відрахувань (платежів), які є власністю держави. Витрати з фондів повинні здійснюватися лише на певні (цільові) потреби, які передбачені законодавством. Але існує небезпека криміналізації діяльності окремих державних цільових фондів, коли бюджетні кошти розкрадаються під прикриттям зовні законних операцій службовими особами фондів у змові з керівниками різного роду комерційних структур. При цьому використовується документообіг, характерний саме для діяльності певного фонду. Ця сфера наразі є маловивченою з криміналістичної точки зору, що створює істотні труднощі у розслідуванні вчинюваних там кримінальних правопорушень, зокрема злочинів, передбачених ст. 191 КК України. Є всі підстави вважати, що в умовах воєнного стану розмір виділених коштів для надання допомоги збіднілим та неспроможним верствам населення в результаті агресії РФ буде нарощуватися. Відтак існує й небезпека їх розкрадання з боку недобросовісних службових осіб державних цільових фондів. Правоохоронні органи стикаються з суттєвими труднощами у виявленні і розслідуванні таких кримінальних правопорушень, що пов'язано, з одного боку, із специфічним механізмом їх вчинення, а з іншого - відсутністю належного науково-методичного забезпечення їх розслідування. Вітчизняними науковцями науковцями (Г.А. Матусовський, П.П. Андрушко, А.Ф. Волобуєв, С. С. Чернявський, В.В. Лисенко, Р.Л. Степанюк, В. В. Кікінчук, В.В. Коряк, Л. П. Скалозуб, В. І. Василичук, В.Р. Сливенко, Г.В. Мудрецька, А.М. Меденцев, Н.Л. Гула та ін.) досліджувалася проблематика виявлення і розслідування економічних злочинів (у т.ч. бюджетних), але сфера виконання державних соціальних програм довгий час залишалася поза належної уваги. В умовах воєнного стану і відбиття російської агресії, коли Україна потребує не тільки військової, але й істотної фінансової допомоги для реалізації соціальних програм ця проблематика набуває особливої гостроти. На даний час достатньо глибокі наукові дослідження проблематики розслідування кримінальних правопорушень, зокрема, заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем, що вчиняються у сфері виконання державних соціальних програм, не проводилися. Вищезазначене обумовлює актуальність наукового опрацювання проблематики розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері виконання державних соціальних програм.

Тему дисертації визначено відповідно до комплексної наукової програми «Основні напрями реформування законодавства України у контексті Європейської інтеграції» (номер державної реєстрації

0104U004048); «Переліку пріоритетних напрямів наукових досліджень в Україні з проблем наук кримінально-правового циклу» (п. 4. Розд.V), затвердженого 30.05.2019 р. в Національній академії правових наук України; Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 року № 454 (п.п. 10, 14, 15). Робота виконана в межах науково-дослідної теми Донецького державного університету внутрішніх справ «Протидія кримінальним правопорушенням на території проведення ООС (Операції об'єднаних сил)» на 2020-2024 рр. (номер державної реєстрації 0120U105580). Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Донецького державного університету внутрішніх справ 26.12.2020 р. (протокол № 4).

2. Наукова новизна результатів дослідження.

Дисертація Чуйка Є.В. є комплексним дослідженням проблематики розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері виконання державних соціальних програм, в якій сформульовано та обґрунтовано низку теоретичних положень і практичних рекомендацій, які мають значення для удосконалення методики розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у вказаній сфері.

Аналіз дисертаційної роботи Чуйка Є.В. дає підстави констатувати, що в ній особисто здобувачем сформульовано низку положень, висновків і пропозицій, які містять елементи новизни. Зокрема,

вперше:

- сформовано криміналістичну характеристику заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері виконання державних соціальних програм, де визначені особливості елементів механізму цих злочинів (бюджетних коштів як предмета розкрадання, правового регулювання, суб'єктів, способів, типових слідів);

- визначені особливості розслідування розкрадань майна у вказаній сфері в залежності від характеру первинної інформації про ознаки злочинів, що підлягає внесенню в ЄРДР (типові слідчі ситуації);

удосконалено:

- положення щодо використання матеріалів журналістських розслідувань, які отримуються з використанням журналістських методів отримання і перевірки інформації щодо вчинення злочинів;

- положення щодо оперативно-розшукових методів виявлення розкрадань бюджетних коштів, що виділяються для надання допомоги постраждалим, неспроможним і збіднілим верствам населення;

- положення щодо особливостей проведення обшуку, пріоритетною метою якого є відшукання і вилучення різних видів документів – джерел доказів;

- положення щодо особливостей проведення огляду документів – речових доказів та використання інших документів;

дістали подальшого розвитку:

- положення щодо використання методів фінансового контролю, які застосовуються органами Державної аудиторської служби України при проведенні планових та позапланових перевірок державних цільових фондів;
- положення щодо типових слідчих ситуацій початкового етапу розслідування, відповідних завдань та алгоритмів в проведенні слідчих (розшукових) дій;
- положення щодо елементів планування та організації досудового розслідування розкрадань майна;
- положення щодо визначення категорій осіб, які допитуються як свідки розкрадань майна;
- положення щодо визначення категорій осіб, які допитуються як підозрювані у розкраданні майна;
- положення щодо видів експертиз, що проводяться під час досудового розслідування у справах про розкрадання майна;
- положення щодо проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій у справах про розкрадання майна.

3. Теоретичне і практичне значення отриманих наукових результатів дослідження. Результати дослідження становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані:

- *у науково-дослідній роботі* – під час подальшої теоретичної розробки проблем криміналістичної методики, формування методик розслідування окремих видів кримінальних правопорушень (зокрема, економічних) в умовах в умовах воєнного або надзвичайного стану;
- *правозастосовній діяльності* – при здійсненні досудового розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері виконання державних соціальних програм;
- *освітньому процесі* – при викладанні кримінального процесу і криміналістики, підготовці підручників, навчальних посібників та навчально-методичних матеріалів, а також проведення різних видів занять з відповідних дисциплін у системі підвищення кваліфікації працівників слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України.

4. Наукові публікації, у яких висвітлено основні результати дисертаційного дослідження, та повнота їх опублікування.

Основні наукові результати дисертації Чуйка Євгена Володимировича «Методика розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері виконання державних соціальних програм» опубліковано 4-х наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях України з юридичних наук, з яких 1 стаття в зарубіжному науковому виданні, тезах 5 доповідей на науково-практичних конференціях.

Наукові статті, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Чуйко Євген. Криміналістична характеристика заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері виконання державних

соціальних програм / Chuiko Yevhen, Forensic characterization of property acquisition through abuse of office in the field of state social programs. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2021. № 3. с. 52-56.

2. Волобуєв А.Ф., Чуйко Є.В. Право самостійного залучення експерта стороною захисту: реальність чи декларація. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. Вип. 7. 2022. с. 309-314.

3. Чуйко Є.В. Особливості початку розслідування розкрадань коштів при реалізації соціальних програм в умовах воєнного стану. *Правовий часопис Донбасу*. № 1 (82). 2023. С. 75-79.

4. Чуйко Є.В. Негласні слідчі (розшукові) дії в розслідуванні розкрадань майна у сфері виконання державних соціальних програм. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. Випуск 80(6). 2023. С. 201-206.

Опубліковані тези доповідей, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Чуйко Є.В. Щодо розслідування кримінальних правопорушень у сфері виконання державних соціальних програм. *Актуальні питання розвитку права та законодавства*: матеріали міжнар. наук. практ. конф. (м. Львів, 18–19 грудня 2020 р.). Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2020, ч. II, с. 195–197.

2. Чуйко Є.В. Методи ОРД при розслідуванні злочинів у сфері виконання державних соціальних програм: *Актуальні проблеми реформування кримінальної юстиції*: матеріали міжнар. наук. практ. конф. м. (м. Одеса, 11–12 червня 2021 р.). Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2021. с. 75–78.

3. Чуйко Є.В. Щодо проведення експертиз у кримінальному провадженні. *Чорноморські наукові студії*: матеріали VIII Всеукраїнської мультидисциплінарної конференції (м. Одеса, 24 червня 2022 р.). Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2022. с. 131-133.

4. Чуйко Є.В. Щодо удосконалення методики розслідування злочинів у сфері виконання державних соціальних програм. *Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права*: матеріали VIII Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Кременчук, 2–3 грудня 2022 р.). Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського. Львів–Торунь, 2022. с. 206-208.

5. Чуйко Є.В. Негласні слідчі (розшукові) дії – використання оперативно-розшукових методів у збиранні доказів. *Ways of Science Development in Modern Crisis Conditions*: матеріали IV Міжнародна наук.-практ. інтернет-конференції (м. Дніпро, 15-16 червня 2023 р.). Дніпровська академія неперервної освіти. Дніпро, 2023. с. 430-432.

Зазначені публікації містять належне обґрунтування отриманих наукових результатів, опубліковані у виданнях, кількість та рівень яких відповідає встановленим вимогам, характеризуються повнотою викладу матеріалів дисертації, опубліковані у різних випусках (номерах) наукових періодичних видань. Серед наведених публікацій немає таких, в яких

повторюються наукові результати, опубліковані раніше в інших наукових публікаціях, що вже зараховані за темою дисертації. Опублікування результатів дисертації Чуйка Євгена Володимировича «Методика розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері виконання державних соціальних програм» відповідає вимогам, встановленим п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами і доповненнями від 21 березня 2022 року № 341).

5. Обґрунтованість і достовірність результатів дослідження.

Основні положення та наукові висновки є обґрунтованими, базуються на аналізі літератури з тематики дослідження та узагальненні практики застосування національного законодавства (усього – 206 найменувань).

Структура дисертаційного дослідження Є.В. Чуйка відповідає визначеній меті та поставленим завданням дослідження. Робота складається з анотацій, із вступу, 3-х розділів, які включають 11 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Виявлені під час попереднього обговорення дисертації недоліки були усунуті дисертантом у встановлені строки.

Загальний висновок

З урахуванням викладеного представлена дисертаційна робота Чуйка Євгена Володимировича «Методика розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері виконання державних соціальних програм» відповідає встановленим вимогам, має наукову новизну, теоретичне та практичне значення і рекомендується до захисту.

**Головуючий на розширеному засіданні
кафедри кримінального процесу та криміналістики
факультету № 1 ДонДУВС
доктор філософії**

Андрій КРУШЕНИЦЬКИЙ

07 травня 2024 року

Підпис Андрія Крушеницького засвідчую

Начальник відділу

документування службової діяльності

Юлія МЕРКУЛОВА

